

POSTANOWIENIE

Dnia 31 października 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)

SSN Henryk Gradzik

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,

w sprawie **M. M. i R. S.**

skazanych z art. 148 § 1 kk

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 31 października 2017 r.,

kasacji wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego na
niekorzyść obu skazanych oraz kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego M. M.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 20 października 2016 r.,

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 31 marca 2016 r.,

- 1/ oddala obie kasacje uznając kasację obrońcy M.M. za oczywiście bezzasadną,**
- 2/ zasądza od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej
adw. P. R. kwotę 738 (siedemset trzydzieści osiem) zł w tym 23%
VAT tytułem wynagrodzenia za udział w rozprawie przed Sądem
Najwyższym w charakterze obrońcy z urzędu R.S.,**
- 3/ zwalnia skazanego M.M. od ponoszenia kosztów sądowych
postępowania kasacyjnego,**
- 4/ kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

M.M. i R.S. stanęli pod zarzutem tego, że:

- w dniu 21.01.2014 r. w [...] działając wspólnie i w porozumieniu, w zamiarze bezpośrednim, pozbawili życia B.M. w ten sposób, że M.M. rzucił na twarz śpiącego pokrzywdzonego sztangę do ćwiczeń z odważnikami o masie 15 kg, a następnie bił go po całym ciele, dusił i szarpał, a R.S. przytrzymywał B.M. i uderzał go tłuczkiem do mięsa po całym ciele, przy czym czynu tego dopuścili się działając ze szczególnym okrucieństwem i z motywacji zasługującej na szczególne potępienie

tj. popełnienia czynu z art. 148 § 2 pkt 1 i 3 k.k.

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 13 marca 2016 r. uznał oskarżonych za winnych tego, że:

- w dniu 21 stycznia 2014 r. w [...] działając wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim zaplanowaniu i podziale ról, w zamiarze bezpośrednim, pozbawili życia B.M., w ten sposób, że wykorzystując okoliczność, iż B.M. spał, M.M. rzucił na jego twarz odważniki do sztangi o łącznej wadze 15 kilogramów, a następnie zaczął go uderzać po głowie i twarzy pięściami oraz łokciami, a R.S. przytrzymywał i uderzał B.M. po głowie tłuczkiem do mięsa, po czym M.M. założył B.M. chwyt na szyję doprowadzając do zmiżdżenia jego krtań – kości gnykowej, przy czym czynu tego oskarżeni dopuścili się działając z motywacji zasługującej na szczególne potępienie, to jest czynu z art. 148 § 2 pkt. 3 k.k.

Za tak opisany i zakwalifikowany czyn oskarżonemu M. M. wymierzono karę dożywotniego pozbawienia wolności, a R. S. karę 12 lat pozbawienia wolności oraz obu oskarżonych pozbawiono praw publicznych na okres 10 lat.

Wyrok zaskarżony został apelacjami obu obrońców M.M..

W skardze sporządzonej przez adw. D. N. zarzucono:

1. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia i mających wpływ na jego treść, a wyrażający się w:

- przyjęciu, że M.M. i R.S. w dniu 21 stycznia 2014 r. w [...] w mieszkaniu przy [...] działali wspólnie i w porozumieniu, po uprzednim zaplanowaniu i podziale ról, w zamiarze bezpośrednim, pozbawili życia B.M. w ten sposób, że wykorzystując okoliczność, iż B.M. spał, M.M. rzucił na jego twarz odważniki do sztangi o łącznej wadze 15 kilogramów, a następnie zaczął go uderzać po głowie i

twarzą pięściami i łokciami a R.S. przytrzymywał i uderzał B.M. po głowie tłuczkiem do mięsa, po czym M.M. założył B.M. chwyt na szyję doprowadzając do zmiżdżenia jego krtani - kości gnykowej, przy czym czynu tego oskarżeni dopuścili się z motywacji zasługującej na szczególne potępienie, podczas, gdy zgromadzony materiał dowodowy też takich nie potwierdził a prawidłowa i całościowa ocena materiału dowodowego w sprawie prowadzi do wniosku, że doszło pomiędzy M. M. a B. M. do sprzeczki, która przekształciła się w awanturę i poprzez rękoczyn i eksces R. S. skończyła się pozbawieniem przez R. S. życia B.M.;

Z daleko posuniętej ostrożności procesowej, na wypadek odmowy uwzględnienia ww. zarzutu, obrońca zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, mający wpływ na treść orzeczenia, polegający na:

- przyjęciu, iż M.M. dokonał zabójstwa B.M. w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie - braku motywu, podczas gdy w zgromadzonym materiale dowodowym brak jakichkolwiek dowodów mających przemawiać za takowym przyjęciem, w zakresie sfery motywacyjnej;

- pominięciu, iż M.M. od lat pozostawał w konflikcie z B. M., który to konflikt wynikał z braku akceptacji oskarżonego przez ojca, konfliktów między B. M. a I. M., w szczególności w okresie dojrzewania oskarżonego, nadużywania alkoholu przez B.M. oraz przemocy stosowanej przez niego wobec oskarżonego w okresie dorastania oskarżonego

2. z daleko posuniętej ostrożności procesowej, obrazę prawa materialnego, tj. art. 148 § 2 pkt 3 k.k. polegającą na:

- nieprawidłowym uznaniu, iż czyn wypełnia znamiona ww. przepisu, tj. został popełniony w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie - braku motywu, podczas gdy okoliczność taka nie wynika z przyjętego przez Sąd i uznanego za wiarygodny stan faktyczny oraz materiału dowodowego, co wskazuje na dokonanie przez Sąd nieprawidłowej subsumpcji i winno skutkować uznaniem, że zachowanie oskarżonego wyczerpało znamiona zabójstwa w typie podstawowym tego przestępstwa i skazaniem oskarżonego na podstawie tego przepisu;

- błędnej wykładni znamienia kwalifikującego "w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie" i w konsekwencji niewłaściwego

zastosowania tego przepisu ustawy karnej, podczas gdy prawidłowa wykładnia powyższego zwrotu prowadzi do uznania, iż zabicie człowieka bez istotnego, wyraźnego motywu, powodu, nie mieści się w zakresie motywów zasługujących na szczególne potępienie, co winno skutkować uznaniem, że zachowanie oskarżonego wyczerpało znamiona zabójstwa w typie podstawowym tego przestępstwa i skazaniem oskarżonego na podstawie tego przepisu

3. obrazę przepisów prawa procesowego, mającą wpływ na treść orzeczenia, tj.:

a) art. 4 k.p.k. poprzez pominięcie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego pomimo że w materiale dowodowym występują dowody przeczące stanowi ustalonemu przez Sąd;

b) art. 7 k.p.k. poprzez wybiórcze potraktowanie w skarżonym zakresie materiału dowodowego oraz dowolną ocenę zebranego materiału dowodowego w sposób sprzeczny z zasadami określonymi w tym przepisie przejawiającą się w pominięciu wielu sprzeczności odnoszących się do zgromadzonego materiału dowodowego, rzutujących na niewiarygodność dowodów przyjętych przez Sąd za podstawę ustalania stanu faktycznego i odmowie waloru wiarygodności, czy powagi tych dowodów lub pominięciu znaczenia okoliczności, lub tych inicjatyw dowodowych, które przekreślały znaczenie dowodów uznanych przez Sąd za wiarygodne:

c) art. 5 § 2 k.p.k. przez nierozstrzygnięcie nie dających się usunąć wątpliwości na korzyść osoby oskarżonego poprzez bądź niedostrzeżenie pomimo że dowody wyraźnie na takowe wskazują lub pominięcie okoliczności przemawiających na korzyść oskarżonego pomimo że w materiale dowodowym występują dowody przeczące stanowi ustalonemu przez Sąd;

d) art. 2 § 2, art. 5 § 1 i 2, art. 424 § 1 i § 2 k.p.k. oraz art. 74 i 170 § 1 k.p.k. i uwzględnienie w uzasadnieniu wyroku okoliczności obciążających oskarżonego zamiast całokształtu ujawnionych okoliczności poprzedzonych dogłębną analizą, a więc i tych, które je podważają; pominięcie dowodów korzystnych dla oskarżonego, mimo, że w świetle realiów sprawy Sąd powinien powziąć uzasadnione wątpliwości, co do podanych w akcie oskarżenia okoliczności; orzeczenie nie jest oparte na prawdziwych ustaleniach, albowiem Sąd oparł rozstrzygnięcie o fakty, które nie

miały miejsca a wymienione wyżej w punkcie 1 w sytuacji, gdy materiał dowodowy wskazuje przeciwnie i niedostrzeżenie faktów i okoliczności o doniosłym znaczeniu a ujawniających odmienny od ustalonego przebieg zdarzeń w sytuacji, gdy materiał dowodowy na nie wskazuje;

e) art. 170 k.p.k. poprzez brak należytego przeprowadzenia postępowania dowodowego, zgodnie z treścią przedstawionych wniosków dowodowych; z daleko posuniętej ostrożności:

f) art. 413 § 2 k.p.k. w zw. z art. 424 § 1 k.p.k. poprzez wadliwe sporządzenie uzasadnienia do zaskarżonego wyroku, objawiające się sprzecznością pomiędzy treścią dyspozytywną wyroku a treścią uzasadnienia w zakresie opisu czynu, głównie motywacji, którego miał się dopuścić M.M.;

4. rażąco niewspółmierność kary wymierzonej wobec oskarżonego, wynikającą z orzeczenia względem oskarżonego kary dożywotniego pozbawienia wolności, podczas gdy kara ta pozostaje nieadekwatna do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu, wynikającą z nieprawidłowego zastosowania dyrektyw wymiaru kary i pominięcia okoliczności wpływających na orzeczenie kary łagodniejszej, a także dowolnego przyjęcia okoliczności wpływających na podwyższenie wymiaru kary.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o uniewinnienie oskarżonego; ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania ewentualnie, z daleko posuniętej ostrożności procesowej, zmianę zaskarżonego wyroku poprzez eliminację z opisu czynu, iż oskarżony dopuścił się go w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie i przyjęcie, iż czyn oskarżonego wyczerpuje znamiona przestępstwa z art. 148 § 1 k.k. i wymierzenie oskarżonemu kary 12 lat pozbawienia wolności.

W skardze sporządzonej przez adw. J.S. zarzucono:

1/ obrazę przepisów postępowania karnego, mającą wpływ na treść zaskarżonego rozstrzygnięcia, a to:

- art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 410 k.p.k., polegającą na dowolnej, a nie swobodnej ocenie dowodów przeprowadzonych w niniejszej sprawie; czynieniu ustaleń faktycznych na podstawie wyselekcjonowanego materiału dowodowego, akcentując okoliczności niekorzystne dla oskarżonego,

przy jednoczesnym bagatelizowaniu istniejących i istotnych wątpliwości, bez uwzględnienia całokształtu dowodów zgromadzonych w sprawie, co przejawia się w szczególności w:

- przypisaniu waloru wiarygodności wyjaśnieniom współoskarżonego R.S., poparciu takiego wniosku ustaleniem, że wiarygodność współoskarżonego wsparta jest innymi dowodami – ujawnieniem zwłok, stwierdzonymi obrażeniami, użytymi przedmiotami, relacjami T. W. – podczas gdy żaden z tych dowodów nie jest dowodem stwierdzającym podział ról obu mężczyzn podczas inkryminowanego zdarzenia;

- skutkujące nieusprawiedliwionym rozdziałem odpowiedzialności oskarżonego S. i M., czemu wyraz dał Sąd miarkując wysokości orzeczonych względem współoskarżonych kar, decydując się na najsurowszy wymiar kary dla M., zaś na dolne granice ustawowego zagrożenia dla oskarżonego S.;

- przypisaniu waloru miarodajności w zakresie oceny wiarygodności i przydatności opiniom psychologiczno-psychiatrycznym dot. R.S., z ograniczeniem się w rozstrzygnięciu do przytoczenia treści wniosków opinii, odstępując jednocześnie od czynienia samodzielnych ustaleń – jak osobowości obu mogą przełożyć się na zdolność do wypełniania roli w danym przestępstwie przez każdego z oskarżonych;

- wewnętrzną sprzecznością zaskarżonego wyroku sprowadzającą się do nieusprawiedliwionej i niezasadnej odmiennej oceny zachowań oskarżonych, przy jednoczesnym ustaleniu tożsamości i rodzaju podejmowanych przez obu oskarżonych czynności sprawczych, a skutkującej odmiennym osądzeniem karnym obu sprawców i wymierzenie M. kary dożywotniego pozbawienia wolności, zaś oskarżonemu S.– karę w minimalnych granicach zagrożenia ustawowego;

- przypisaniu waloru wiarygodności ale i wystarczalności zeznaniom świadka T. W. w zakresie, w jakim jego relacje miały uprawdopodobnić wersję podawaną przez oskarżonego S., podczas gdy relacje jego, ocenione przez Sąd I Instancji postulatywnie (poprzez wnioski, które z nich wynikają), w żadnej mierze nie mogą się przekładać na ocenę zeznań oskarżonego S. co do podziału ról oraz wpływu osk. M. na niego;

2/ błąd w ustaleniach faktycznych, przyjętych za podstawę rozstrzygnięcia, prowadzący się do uznania, że sprawca M. (ale i R. S.) działali bez wyraźnego powodu popełnienia zbrodni, wyłącznie w celu jej dokonania, jednak w tym zakresie pominięcie podnoszonych w postępowaniu okoliczności żalu do ojca za jego postawę życiową, nakłaniania matki oskarżonego M. do aborcji, czy też pijaństwo ojca, co skutkuje;

3/ naruszeniem przepisów prawa materialnego, a to:

- art. 148 § 2 pkt 3 k.k. poprzez jego błędne zastosowanie w sytuacji, gdy zarzucony oskarżonemu czyn w rzeczywistości nie był popełniony w wyniku motywacji zasługującej na szczególne potępienie, zaś przypisanie oskarżonemu kwalifikowanej formy popełnienia przestępstwa jawi się jako błędna wykładnia wskazanego przepisu;

4/ ponadto z daleko posuniętej ostrożności:

- na podstawie art. 427 § 2 i art. 438 pkt 4 k.p.k. wyrokowi temu zarzucam rażąco niewspółmierność orzeczonej kary dożywotniego pozbawienia wolności oraz niesłuszne zastosowanie środka karnego wobec oskarżonego M.M. w postaci pozbawienia praw publicznych na okres 10 lat w stosunku do okoliczności zdarzenia, sposobu działania oskarżonego, jak również w aspekcie jego zachowania przed popełnieniem czynu, a w tym – w kontekście nieprzyjęcia jego uprzedniej niekaralności jako okoliczności łagodzącej odpowiedzialność sprawcy

Podnosząc powyższe obrona wniosła o:

1/ zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia w stosunku do oskarżonego M.M., przyjęcie typu podstawowego zarzucanego mu czynu - tj. z art. 148 § 1 k.k. i na tej podstawie orzeczenie względem oskarżonego kary 12 lat pozbawienia wolności

2/ skutek powyższego – uchylenie orzeczenia o pozbawieniu praw publicznych

Wyrokiem Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 20 października 2016r. zmieniono zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) z opisu czynu przypisanego oskarżonym wyeliminowano fragment dotyczący działania z motywacji zasługującej na szczególne potępienie i przyjmując, że stanowi on przestępstwo z art. 148 § 1 k.k., na podstawie tego przepisu wymierzono M. M. karę 25 lat pozbawienia wolności,

b) na podstawie art. 77 § 2 k.k. orzeczono, iż warunkowe przedterminowe zwolnienie oskarżonego M.M. może nastąpić po odbyciu 23 lat kary pozbawienia wolności;

c) uchylono wobec obu oskarżonych rozstrzygnięcie o środku karnym pozbawienia praw publicznych

d) w pozostałym zakresie utrzymano zaskarżony wyrok w mocy.

Kasację od tego orzeczenia na niekorzyść obu skazanych wniósł Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny podnosząc zarzut:

- mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego, a mianowicie art. 434 § 1 k.p.k. w zw. z art. 437 § 2 k.p.k., polegającego na niezasadnym uznaniu, że zmiana ustaleń faktycznych wskazujących na inne przesłanki konkretyzujące znamię motywacji zasługującej na szczególne potępienie, aniżeli przyjął to Sąd *meriti*, implikuje konieczność zmiany wyroku poprzez wyeliminowanie z opisu czynu tego znamienia i w konsekwencji przypisania popełnienia zabójstwa w typie podstawowym z uwagi na zakaz *reformationis in peius* wobec niezaskarżenia wyroku na niekorzyść oskarżonych, skutkiem czego było także wymierzenie oskarżonemu M. M. kary 25 pozbawienia wolności, zamiast orzeczonej pierwotnie kary dożywotniego pozbawienia wolności, co jednocześnie doprowadziło do naruszenia przepisu art. 435 k.p.k. wobec zmiany zaskarżonego orzeczenia w tym zakresie na korzyść oskarżonego R.S., podczas gdy dokonanie przez Sąd Odwoławczy nowych ustaleń faktycznych nie wywołuje *in concreto* negatywnych skutków dla oskarżonych, a w szczególności nie prowadzi do zaostrzenia wymierzonej im kary.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie wyroku w całości i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu.

Wyrok zaskarżony został też kasacją obrońcy M.M., który zarzucił w niej:

- rażące naruszenie prawa, mające istotny wpływ na treść orzeczenia, tj.:

I. przepisów postępowania,

- art. 433 § 1 i 2 w zw. z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 457§3 k.p.k. poprzez brak rozważenia wszystkich zarzutów wyartykułowanych w apelacji obrońcy M. M., a następnie uzasadnienia tychże rozważań, w kontekście wątpliwości co do podziału

ról obu oskarżonych w inkryminowanym zdarzeniu, wobec błędnej oceny wiarygodności nieweryfikowalnych przez obiektywne dowody wyjaśnień oskarżonego R. S. oraz wobec błędnej oceny opinii psychologiczno – psychiatrycznej, z której nie można wyinterpretować w sposób jednoznaczny i przesądzający, jaką rolę w przestępstwie mieli poszczególni oskarżeni;

- art. 5 § 2 k.p.k. poprzez rozstrzygnięcie pojawiających się w sprawie wątpliwości, których nie można rozstrzygnąć w oparciu o dostępny materiał dowodowy, na niekorzyść oskarżonego M. M., co polegało na przypisaniu mu wiodącej roli w przestępstwie, polegającej na planowaniu, organizowaniu oraz kierowaniu R. S., podczas gdy takiego wniosku nie da się wyprowadzić z prawidłowo ocenionych dowodów zgromadzonych w sprawie;

II. orzeczenie rażąco niewspółmiernej - surowej - kary 25 lat pozbawienia wolności, podczas gdy okoliczności zdarzenia, brak możliwości wykazania ról obu oskarżonych w przestępstwie, zachowanie się oskarżonego przed popełnieniem czynu, jego niekaralność i młody wiek, nie uzasadniają orzeczenia wobec niego kary ponad dwukrotnie surowszej niż wobec drugiego oskarżonego, wobec którego orzeczono karę pozbawienia wolności na lat 12.

Podnosząc powyższe obrona wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi II instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ponieważ kasacja obrony została uznana za oczywiście bezzasadną, pisemne uzasadnienie wyroku, zgodnie z dyspozycją art. 535§3 k.p.k., w tej części nie zostanie sporządzone.

Podobnie ocenić należy, w istocie, skargę Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego. Nawet bowiem przyjęcie, że zarzut postawiony w kasacji można by ocenić jako zasadny, nie może mieć wpływu na treść zaskarżonego wyroku. Nie został zatem spełniony podstawowy warunek z art. 523 § 1 k.p.k. pozwalając na uwzględnienie kasacji.

Zauważyć bowiem należy, że Sąd Apelacyjny na k. 22 uzasadnienia swego wyroku przyjął, że motywem zabójstwa, którego dopuścili się skazani, była „chęć zdobycia pieniędzy”. Powyższa konstatacja skutkowałą odrzuceniem ustaleń faktycznych przyjętych w tym zakresie przez Sąd Okręgowy.

Powyższe ustalenie należy uznać za w pełni przekonujące. Sąd Apelacyjny przedstawił w tym zakresie trafną analizę zebranego w sprawie materiału dowodowego. Słusznie wskazał w szczególności na te okoliczności, które w tym zakresie pominął albo zbagatelizował Sąd I instancji – konsekwentne w tym zakresie wyjaśnienia skazanego R.S. dowodzące tego, że motyw majątkowy, od początku planowania zabójstwa, był przez sprawców omawiany, zarówno w kontekście posiadanych przez pokrzywdzonego pieniędzy, jak i kłopotów finansowych M.M.. Sprawcy rozważali też rozboje lub nawet zabójstwa innych osób – wujka M. M., jubilera oraz właściciela pizzerii w [...]. Każdorazowo czyny te miały mieć motyw finansowy. W końcu też, dostrzegać należy i to, że po dokonaniu zabójstwa B.M. skazany R. S. otrzymał od współsprawcy 2000 zł. stanowiące jego „udział” w zysku z dokonanego czynu. Częściowo, tak też motywację sprawców przedstawił oskarżyciel już w uzasadnieniu aktu oskarżenia.

Odmienne należy jednak już potraktować dalszą część powyższej oceny Sądu Apelacyjnego rozwijającą analizę motywacji sprawców, gdzie stwierdza się, że: *„chęć zysku, której zaspokojeniu zgodnie z zamysłem sprawcy, służyć ma unicestwienia dobra prawnego podlegającego najwyższej ochronie, a zatem, gdy w grę wchodzi krzywda w wymiarze nieodwracalnym, jaką jest śmierć człowieka, to nie ulega wątpliwości, iż tego rodzaju motywacja zasługuje na szczególne potępienie”*. Powyższa teza nie może być w ocenie Sądu Najwyższego uznana za prawdziwą.

Przede wszystkim wskazać należy tu, że Sąd Apelacyjny oceniając, iż wypełnione zostały znamiona kwalifikowanej postaci zabójstwa odwołał się do znamion określających każde zabójstwo, a więc i to w typie podstawowym. Każde bowiem zabójstwo wiąże się z unicestwieniem dobra prawnego podlegającego najwyższej ochronie, jakim jest życie człowieka. Tak samo, każde zabójstwo rodzi krzywdę w wymiarze nieodwracalnym. Jednocześnie zaś, choćby ze względów systematyki ustawowej, nie można przyjąć, że każde zabójstwo popełnione jest z motywacji zasługującej na szczególne potępienie w rozumieniu art. 148 § 2 pkt 3 k.k. Co więcej, nie sposób nawet przyjąć, że każde zabójstwo popełnione z chęci zysku, wyczerpuje znamiona tej kwalifikowanej postaci zbrodni. Istnieje tu bowiem ogromna różnorodność możliwych zdarzeń faktycznych, przykładowo – od

wykonania zabójstwa przez „płatnego zabójcę” (bezsprzecznie wyczerpującego znamiona czynu z art. 148 § 2 pkt 3 k.k.), skrajnie, po działanie mające za cel zapewnienie elementarnych środków do utrzymania dziecka.

Sąd Apelacyjny nie przedstawił w tym zakresie jakichkolwiek rozważań, poprzestając na arbitralnym stwierdzeniu sprowadzającym się do podania, że tak ocenia motywację sprawców. Przede wszystkim nie wskazał zaś żadnych szczególnych okoliczności przedmiotowej sprawy, które taką ocenę by uzasadniały.

W ocenie Sądu Najwyższego trudno zresztą takie okoliczności dostrzec w niniejszej sprawie analizując stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy, czy nawet te elementy stanu faktycznego, które zaakcentował Sąd Apelacyjny (choć, jak wskazał, nie mógł dokonać wiążących ustaleń w tym zakresie z uwagi na zakaz *reformationis in peius*).

Bezsprzecznie bowiem, przy uwzględnieniu, że każde zabójstwo oceniać należy jako popełnione z motywów jaskrawo nagannych – dla przyjęcia kwalifikowanej postaci tej zbrodni z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. konieczne jest wystąpienie jakiegoś dodatkowego elementu w motywacji sprawcy, który decyzję dokonania zabójstwa czyni szczególnie naganną (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 16 stycznia 2002 r., II AKa 308/01, KZS 2002, z. 2, poz. 32). Nie można też w tym kontekście pomijać i tego, że co do zasady, kwalifikowana postać zbrodni zabójstwa rabunkowego ujęta została w art. 148 § 2 pkt 2 k.k., którego w tym wypadku przecież skazanym nie zarzucono.

„Wybitnie ocenny charakter znamienia „motywacji zasługującej na szczególne potępienie” sprawia, iż ostateczne ustalenie, czy w konkretnym przypadku zostało ono wypełnione, nie tylko powinno, ale wręcz „musi” poprzedzać porównanie okoliczności konkretnej sprawy z przypadkami innych zabójstw. Jest to bowiem niezbędne do koniecznego w tej sytuacji wykazania, czy, i ewentualnie czym, oceniane na gruncie konkretnej sprawy przestępstwo różni się od zabójstw uznanych za popełnione w typie podstawowym lub w czym jest ono podobne do zabójstw, które w dostępnej judykaturze zostały uznane za wyczerpujące znamiona typu kwalifikowanego z art. 148 § 2 pkt 3 k.k. Oczywiście w Polsce nie obowiązuje system precedensów i sąd nie jest związany rozstrzygnięciami sądów zapadającymi w innych postępowaniach, ale mając na uwadze fakt, że przesłanka

"motywacji zasługującej na szczególne potępienie", jak mało która nawiązuje do społecznych ocen, nie może od ocen takich, wyrażonych już na gruncie innych spraw abstrahować." (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 stycznia 2017 r. w sprawie II KK 104/16, OSNKW z 2017 z.5, poz.26).

W niniejszej sprawie brak również takiej analizy tego znamienia.

W tej sytuacji, brak jakichkolwiek powodów do przyjęcia, iż w niniejszej sprawie istniały podstawy do ustalenia, że motywacja skazanych ukierunkowana na osiągnięcie korzyści majątkowej, miała charakter motywacji zasługującej na szczególne potępienie.

Jednocześnie Sąd Apelacyjny wykluczył również, aby zabójstwa pokrzywdzonego sprawcy dokonali bez żadnego motywu, co skutkowało wyeliminowaniem w tym zakresie z opisu przypisanego czynu przyjęcia, że działali oni w warunkach opisanych w art. 148 § 2 pkt 3 k.k. (nowe ustalenia dokonane przez Sąd Odwoławczy, a skutkujące zmianą opisu przypisanego czynu, nie były zresztą kwestionowane przez wnoszącego niniejszą kasację). Prawidłowym zatem była zmiana kwalifikacji prawnej przypisanej zbrodni na art. 148 § 1 k.k.

Z tych względów kasacja wniesiona przez Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego nie mogła zostać uznana za skuteczną.

Kierując się przedstawionymi względami Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.